

Explaining the Status of Political Trust in Iran from 1989 to 2011: Based on the Essential Components of Influence

Hadi Hassanpour Gharetapeh

PhD Student in Political Science (Political Sociology Orientation), Faculty of Law and Political Science, Allameh Tabatabaie University, Tehran, Iran
Email: hassanpour.hadi71@gmail.com

Gholamreza Khajeh Sarvi

PhD in Political Science, Full Professor, Faculty of Law and Political Science, Allameh Tabatabaie University, Tehran, Iran (Corresponding Author)
Email: sarvireza1968@gmail.com

Abstract

This study aims to answer the main question: what are the essential components of political trust, and how can the effective status of these components in Iran from 1989 to 2011 be explained? The research method combines meta-synthesis with secondary analysis of three waves of national surveys conducted in 1990, 2001, and 2015, supplemented by the views of political science experts. Five components—economic efficiency, inherent characteristics of executive duties, efficiency of foreign relations, party dynamics, and cultural factors—were identified; prioritizing and focusing on these components leads to the emergence of prominent indicators of political trust. Within the framework of concepts presented by Britzer and Easton—scholars of authority as creators of positive societal attitudes—alongside Huntington and Nelson's theories on the main factors shaping political trust, and Ztomka's perspectives on conditions for producing trust in society, this study evaluates the status of the identified components based on the approaches of key actors in the country's political developments. This was achieved through content analysis of interviews with experts and political elites, highlighting approaches that contribute to the emergence of stronger indicators of political trust. Consequently, the study proposes an approach model illustrating the process of formation and expansion of political trust in Iran

Keywords: Political Trust, Iran, Effective Components of Political Trust, Indicators of Political Trust

Extended Abstract

Purpose

This study aims to identify the fundamental components of political trust in Iran and to analyze their evolution from 1989 to 2011. It examines how government strategies influenced these components and assesses their impact on citizens' perceptions of political trust. By identifying key areas—economic performance, execution of institutional duties (including accountability and rule of law), foreign relations, political participation and party dynamics, and cultural factors—the research seeks to clarify the underlying indicators of political trust and provide actionable insights for sustaining and enhancing it.

Design/methodology/approach

The study employs a combined methodological framework, integrating library research, meta-synthesis, and secondary analysis of three waves of national surveys conducted in 1990, 2001, and 2015. Data were complemented with expert interviews and analyses of official documents to ensure a comprehensive assessment. The theoretical and conceptual framework draws on the work of Ztumka, Huntington, Parsons, Homans, Klassoffe, and Easton, particularly highlighting the alignment with Nielsen and Huntington's theory of political participation and Ztumka's institutional perspective on trust-building through transparency, accountability, and institutional performance.

Findings

The analysis reveals that political trust in Iran fluctuated over distinct periods, influenced by the focus and strategies of incumbent governments. Between 1989 and 1997, efforts concentrated on economic reforms achieved partial success, but neglect of other trust components and limited attention to vulnerable social groups weakened political trust. From 1997 to 2005, governments improved economic stability, expanded political openness, and mitigated international constraints, which strengthened citizens' confidence. The period 2005–2013 prioritized targeted subsidies, economic equity, and effective performance of institutional duties, further consolidating political trust. Conversely, the period 2013–2021 focused narrowly on foreign relations to resolve economic challenges, which, due to unmet expectations and failed agreements, generated public frustration despite strategic efforts. These findings underscore the need for integrated, multi-dimensional strategies to sustain political trust.

Research limitations/implications

The study is constrained by its reliance on historical survey data and expert assessments, which may limit the statistical generalizability of findings. However, by combining documentary evidence with expert perspectives, the research provides a nuanced, longitudinal understanding of political trust and government strategies. Future research could extend this analysis

through quantitative modeling and cross-national comparisons to further validate the identified components and strategies.

Practical implications

The study provides policymakers with evidence-based guidance for designing economic, social, political, and cultural interventions to maintain and enhance political trust. Successful strategies from past governments—such as balancing economic reforms, ensuring accountability, expanding political participation, and protecting vulnerable groups—can inform ongoing policy planning and governance reforms.

Social implications

Strengthening political trust through effective governance can promote citizen satisfaction, enhance social cohesion, and increase the legitimacy of the political system. Addressing economic disparities, improving institutional transparency, and engaging citizens in decision-making processes can foster societal resilience and sustained confidence in public institutions.

Originality/value

This research presents a novel, multi-dimensional framework for analyzing political trust in Iran, combining historical, empirical, and theoretical perspectives. By linking government strategies to specific trust components and indicators, the study offers both practical and conceptual contributions. Its findings can guide long-term policy planning, serve as a reference for national institutions such as the presidential office and the Supreme National Security Council, and provide a model for sustaining political trust and enhancing the legitimacy of the political system.

E-ISSN: 2588-6525 / Center for Strategic Research / The Scientific Journal of Strategy

Journal of "The Scientific Journal of Strategy" © 11 years by Center for Strategic research is licensed under [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

10.22034/rahbord.2025.520414.1807

تبیین وضعیت اعتماد سیاسی در ایران از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰ بر مبنای مؤلفه‌های اساسی اثرگذار

هادی حسن پور قره تپه

دانشجوی دکتری علوم سیاسی (گرایش جامعه‌شناسی سیاسی)، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

Email: hassanpoor.hadi71@gmail.com

غلامرضا خواجه سروی

استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
Email: sarvireza1968@gmail.com

چکیده

این پژوهش با هدف پاسخ‌گویی به این سؤال اصلی است که مؤلفه‌های اساسی اعتماد سیاسی کدام‌اند؟ تا بتوانیم به تبیین وضعیت اثربخشی این مؤلفه‌ها در نوسانات اعتماد سیاسی ایران از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰ بپردازیم. روش پژوهش، ترکیبی از فراترکیب، تحلیل ثانویه از سه موج پیمایش‌های ملی انجام شده در سال‌های ۱۳۷۹، ۱۳۸۰ و ۱۳۹۴ و در نهایت مصاحبه با کارشناسان و نخبگان علوم سیاسی است. پنج مؤلفه کارآمدی اقتصادی، ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی، کارآمدی روابط خارجی، پویایی احزاب و در نهایت مسائل فرهنگی شناسایی شدند که اولویت‌بخشی و تمرکز بر آن‌ها منجر به ظهور شاخصه‌های بارز اعتماد سیاسی می‌شوند. در چهارچوب مفاهیمی که دانشمندانی چون بریتزر و ایستون از اقتدار به‌عنوان موجد نگرش‌های مثبت در جامعه ارائه می‌دهند و نظریات هانتینگتون- نیلسون درباره عوامل اصلی شکل‌گیری اعتماد سیاسی و نیز دیدگاه زتومکا پیرامون شروط تولید اعتماد در جامعه، ما در پژوهش حاضر وضعیت مؤلفه‌های شناسایی شده را بر مبنای رویکردهای متفاوت به آن‌ها مورد ارزیابی قرار داده‌ایم. امری که به‌واسطه تحلیل مضامین مصاحبه‌ها عملیاتی شد تا رویکردهایی را که باعث پدیداری شاخصه‌های بیشتری از اعتماد سیاسی هستند، معرفی نماییم. در نهایت نیز الگویی از رویکردهای مناسب برای شکل‌گیری و گسترش اعتماد سیاسی ارائه می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: اعتماد سیاسی، ایران، مؤلفه‌های اثربخش اعتماد سیاسی، شاخصه‌های اعتماد سیاسی

مقدمه و بیان مسئله

اعتماد در ابعاد مختلف آن همواره برای دوره‌های بشری مورد توجه بوده چراکه امری ضروری محسوب می‌شود. این مؤلفه بستری در روابط اجتماعی و سیاسی فراهم آورده و ازجمله کانون‌های مهم سرمایه اجتماعی به شمار می‌رود. ایجاد ارتباط و تعاملات پایدار اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی تا حد بسیاری به اعتماد و میزان آن در جامعه بستگی دارد. یکی از انواع اعتمادها، اعتماد سیاسی است که بین حاکمیت و مردم در جریان است، چراکه مردم یک جامعه در جهت دست‌یابی به رفع نیازهای خود و کسب آسایش هرچند نسبی و مشارکت در امور جامعه، نیاز به ارتباط با حاکمیت دارند. از همین رو اعتماد سیاسی به رابطه مردم و دولت اشاره می‌کند و هرچه این تعامل دو سویه تر و بیشتر باشد، موجب مشارکت و ایجاد حمایت بیشتر از سوی مردم و هرچه این اعتماد کاهش پیدا کند، عدم رعایت قوانین از سوی مردم، عدم حمایت از برنامه‌های دولت و در نتیجه سرایت بی‌اعتمادی نسبت به قوانین، نهادها و کارگزاران دولت در بخش‌های مختلف را به ارمغان خواهد آورد. تعامل سازنده، اعتماد و همکاری متقابل میان نیروی سیاسی و اجتماعی ازجمله ملزومات اعتماد سیاسی پایدار و قاعده‌مند است (سردارنیا و همکاران، ۱۴۰۱: ۸۶). تا بر مبنای رقابت‌های سیاسی و تغییر متصدیان اقتدار به شکاف در ارتباط دولت و مردم نینجامد. در عین حال همان‌طور که در جریان شکل‌گیری اعتماد سیاسی، می‌توان شاهد تحولات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و انقلاب‌های هدفمند در این حوزه‌ها بود؛ در نقطه مقابل نیز بایست گفت انقلاب‌ها و تحولات سیاسی مختلف، این مبحث و مسئله را برای یک برهه زمانی خاص پررنگ‌تر می‌کند که ازجمله این انقلاب‌ها، انقلاب اسلامی و رهبری آن در ایران سال‌های ۱۳۵۷ است. مقطعی از تاریخ که نمایانگر اوج اعتماد سیاسی در جامعه ایران بود و منجر به مشارکت حداکثری ملت و استقرار قاطع جمهوری اسلامی گردید. علی‌رغم این امر، روند تحولات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور طی چندین دهه اخیر نشانگر نوسانات بسیار در حوزه‌های اساسی اعتماد سیاسی شامل اعتماد به قوانین، نهادها و کارگزاران دولتی است که پیامدهایی همچون کاهش میزان حمایت از قوانین و تصمیمات اجرایی دولت، افزایش اعتراضات خشونت‌بار و کاهش چشمگیر مشارکت سیاسی، داشته است. در این زمینه نمونه بارز و عینی واکنش‌های اعتراضی به سهمیه‌بندی بنزین در آبان ۹۸ و میزان مشارکت در انتخابات خرداد ۱۴۰۰ محسوب می‌شوند که میزان مشارکت سیاسی مردم نسبت به دوره‌های قبل افول چشم‌گیری داشت. روندی که در صورت ادامه‌دار بودن ضمن گسترش آسیب‌های

اجتماعی، منجر به شکاف عمیق در رابطه مردم با حاکمیت شده و مشروعیت و حتی موجودیت نظام سیاسی را به خطر می‌اندازد. در این شرایط مسئله مهمی که مدنظر پژوهش قرار دارد این است که اولویت‌بخشی نسبت به کدام مؤلفه‌های اساسی اثرگذار، وضعیت اعتماد سیاسی و روند آن را بهبود می‌بخشد؟

۱. مبانی مفهومی و نظری

یکی از راه‌های دسته‌بندی نظریه‌های اعتماد سیاسی تقسیم آن‌ها به دو رویکرد فرهنگی و نهادی است. هواداران هریک از این دو نظریه در تلاش‌اند تا دلایل نوسان اعتماد سیاسی را بهتر از دیگری توضیح دهند. این دو سنت نظری با توجه به مفروض‌های خود، افق‌های بسیار متفاوتی را برای توسعه و بهبود اعتماد سیاسی در جوامع پیشنهاد می‌دهند؛ اما با توجه به این‌که رویکرد فرهنگی بر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و جامعه‌پذیری فرد تأکید می‌کند، نسبت به رویکرد نهادی که بر عملکرد رضایت‌بخش نهادها تأکید دارد، همواره دارای تأثیرات کمتری در جلب اعتماد سیاسی دارد (اسدی فرد، قیطاسی، محسنی، ۱۳۹۶: ۱۱). در این پژوهش بدون آنکه قصد بی‌توجهی به یکی از این رویکردهای نظری نسبت به مفهوم اعتماد سیاسی را داشته باشیم، براساس اهمیت و نقشی در رابطه با موضوع ایفا می‌کنند به اولویت از آن‌ها در مبنای پژوهش بهره‌مند می‌شویم. از همین‌رو اعتماد سیاسی بیشتر تحت تأثیر ارزیابی و جمع‌بندی از عملکرد نهادهای دولتی به دست می‌آید و نقش جامعه‌پذیری فرهنگی در سطح پایین‌تری قرار دارد. مدل زیر کارکرد متفاوتی را از رویکردهای ارائه شده نمایش می‌دهد:

براساس مطالب ذکر شده در ادبیات اعتماد با مفاهیم مختلفی چون اثربخشی، «کارآمدی و اعتماد سیاسی»^۱ مواجه هستیم. «کارآمدی سیاسی»^۲ به مفهوم اثربخشی سیاسی است که به احساسات شهروندان درباره اثرات کنش آن‌ها روی حوادث سیاسی می‌پردازد. این مفهوم نشانگر اعتقاد افراد به تأثیرگذاریشان بر تغییرات سیاسی و اجتماعی است. و نقطه مقابل از خودبیگانگی سیاسی قرار دارد. اعتماد سیاسی مفهومی است که اندیشمندانی چون «پاپاداکیز»^۳، آن را صرفاً اعتماد به نخبگان و رهبران سیاسی در نظر گرفته‌اند که اعتماد به متصدیان سیاسی را شامل نمی‌شود. در حالی که لازارسفلد و مرتون در مقاله‌ای آن را برای مسئولان سیاسی در نظر می‌گیرند؛ اما مفهوم اعتماد سیاسی که از نظر استون مجموعه‌ای از نگرش‌های مثبت نسبت به موضوعات سیاسی است، هم به سمت رژیم سیاسی جهت می‌یابد و هم به سمت متصدیان اقتدار جامعه، و مراد ما از اعتماد سیاسی در پژوهش حاضر، همین مفهوم یعنی اعتماد سیاسی است.

در تعریف «ایستون»^۴ از اعتماد سیاسی نیز منظور وی از رژیم سیاسی یا متصدیان اقتدار، شامل اجزای سه‌گانه‌ای است که در قرابت با پژوهش قرار دارد و شامل متصدیان اقتدار (مقامات و مسئولین سیاسی که اصل تصمیم‌گیرندگان به شمار می‌رود)، رژیم سیاسی (قواعد حقوقی رسمی و غیررسمی سیستم که حاکم بر حل مناقشات در درون نظام است) و نهادهای سیاسی (که به‌طور کلی با سازمان‌دهی انسان سیاسی مرتبط است) است. بریتزر نیز در بررسی اعتماد سیاسی بر همین اجزاء تأکید دارد و معتقد است اعتماد سیاسی شامل اعتماد به نهادهای سیاسی، کنشگران سیاسی و نظام سیاسی (سیستم و قوانین سیاسی) است (marein & Hooghe.2011.283).

بدین ترتیب ارکان اصلی مؤثر از منظر ایستون و بریتزر بر اعتماد سیاسی که در شکل‌گیری آن تعیین‌کننده بسیار تعیین‌کننده است عبارت‌اند از:

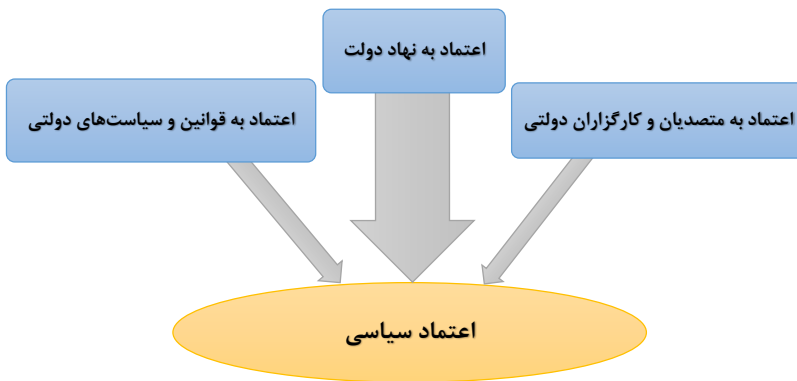
❖ متصدیان اقتدار؛ مقامات و مسئولین سیاسی که اصل تصمیم‌گیرندگان به شمار می‌رود؛

❖ رژیم سیاسی؛ قواعد و قوانین حقوقی رسمی و غیررسمی نظام سیاسی که حاکم بر حل مناقشات در درون سیستم است؛

-
1. Efficacy Political trust
  2. Political efficacy
  3. Papadakize
  4. David Easton

❖ نهاد‌های سیاسی؛ که به‌طور کلی با سازمان‌دهی انسان سیاسی مرتبط است (خوشرو، ۱۳۹۴: ۱۰۷).

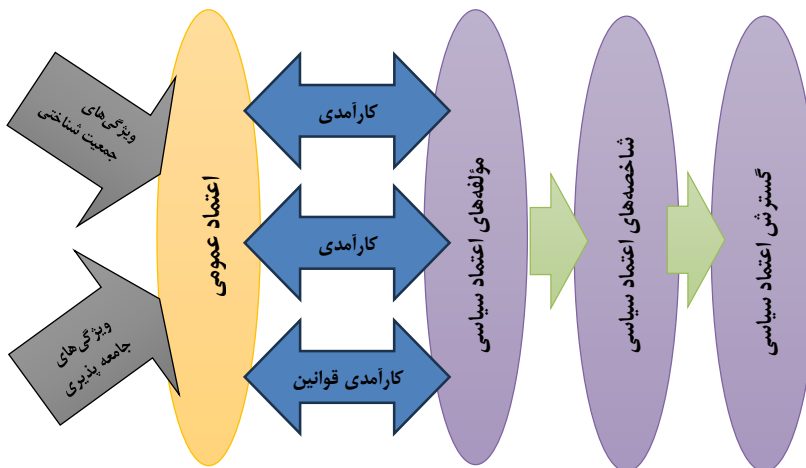
مدل ذیل به‌وضوح نقش نهاد دولت و زیرمجموعه‌های آنرا به‌عنوان عوامل تأثیرگذار بر اعتماد سیاسی نمایش می‌دهد:

اثرگذاری دولت در چهارچوب دیدگاه هانتینگتون و نلسون و نظریه مشارکت سیاسی آن‌ها که بر مبنای توسعه اقتصادی و اجتماعی به تبیین اعتماد سیاسی می‌پردازد، قرار دارند. آن‌ها معتقدند که مشارکت سیاسی برآیند و پیامد فعالیت و عملکرد مناسب دولت‌ها در زمینه عواملی مانند دگرگونی‌های اقتصادی، ایجاد فضای تحرک اجتماعی، کانالیزه کردن افکار عمومی و به عضویت گسترده درآوردن افراد در سازمان‌ها شکل می‌گیرد که هر کدام از این مؤلفه‌ها به‌نوبه خود دارای ارتباط تنگاتنگی با مؤلفه‌های اثرگذار بر اعتماد سیاسی مدنظر پژوهش هستند (دهقانپور و کلانی، ۱۱: ۱۰۲).

به عبارتی اعتماد سیاسی هدف نیست بلکه معلول و پیامد سیاست‌های نخبگان و دولت‌ها است. به این معنا که نخبگان برای تحکیم قدرت خود و ارتقای امنیت ملی از طریق کاهش نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و یا اصلاحات اجتماعی، باعث گسترش مشارکت بخش‌هایی از جامعه در سیاست می‌شوند که خود نمایانگر شکل‌گیری اعتماد سیاسی است. در حوزه معیار و ملاک برای ارزیابی عملکرد دولت‌ها در رابطه با مؤلفه‌های اثرگذار بر اعتماد سیاسی نیز، مبنای پژوهش نظریه نهادی زتومکا و پنج شرط ساختاری تولید فرهنگ اعتماد است که ایشان مطرح کردند عبارت‌اند از:

- ❖ شرط وحدت هنجاری: هنجارهای مستلزم رعایتی نظیر صداقت، وفاداری و کنش متقابل در مسئولان هستند که باعث ارتقای احساس امنیت و حمایت‌شده و با اعتماد شهروندان ارتباط مستقیمی برقرار می‌کند؛
  - ❖ شرط ثبات: که در برابر تغییرات بنیادی است به این معنا که اگر شبکه‌ها، گروه‌ها، انجمن‌ها، نهادها، سازمان‌ها و قوانین دولتی با دوام، پایدار و مستمر باشند قادر خواهند بود در کنار احساس امنیت و آسایش، اعتمادسازی را فراهم کنند؛
  - ❖ شرط شفافیت: که دسترسی به اطلاعات مربوط به عملکرد، کارایی، موفقیت و ناکامی نهادها، انجمن‌ها و سازمان‌های دولتی را بیان می‌دارد که اگر آزادانه و دقیق گزارش شوند و مورد نظارت مردم قرار گیرند آنگاه مردم می‌توانند با آن‌ها ارتباط بگیرند؛
  - ❖ شرط آشنایی: منظور تبیین سازوکارهای ارتباط با نهادهاست که در صورت تحقق این مورد است که مردم تمایل به کنش خواهند داشت؛
  - ❖ شرط پاسخ‌گویی: به‌طور کلی با پاسخ‌گویی است که می‌توان ادعا کرد که نهاد مذکور بدون رانت، فساد و با کارکرد مناسب است. و در این حالت مردم نیز اگر احساس نمایند که چنانچه حقوقشان ضایع شده، می‌توانند در مقام حل مشکل به چنین نهادهایی متوسل شوند که در نتیجه احساس امنیت بیشتری خواهند کرد (مشیرزاده، ۱۳۹۰: ۱۱).
- مدل نظری زیر روند اثرگذاری نهادها، قوانین و کارگزاران دولتی را در گسترش اعتماد سیاسی از طریق رویکردهای مطرح شده و به‌ویژه کارآمدی در زمینه مؤلفه‌های اعتماد سیاسی نمایش می‌دهد:

۲. روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر برای پیاده‌سازی مدل نظری پژوهش، تلفیقی از روش‌های کیفی فراترکیب با تکیه بر اسناد و مدارک، تحلیل ثانویه از پیمایش‌های انجام شده از ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان و در نهایت تکنیک تحلیل مضمون از مصاحبه با کارشناسان علوم سیاسی و خبرگان عرصه سیاست را مورد بهره‌برداری قرار داده است.

۱. روش فراترکیب: بررسی مدارک، مکتوبات، مستندات و مقاله‌های مرتبط با دولت‌های روی کارآمده در چهارچوب روش فراترکیب و با هدف دستیابی به مؤلفه‌های اعتماد سیاسی و شاخصه‌های آن، در بازه زمانی منتخب از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰ به انجام رسیده است. مراحل و پروسه عملیاتی کردن پژوهش بر پایه این روش مطابق مدل زیر نمایش داده می‌شود. مجموع مقالات مورد استفاده و روند مقالات منتخب بر مبنای این جدول عبارت است از:

کل پژوهش‌ها	۴۰۳	پژوهش‌های مرتبط با موضوع
تعداد پژوهش‌های وارد شده	۱۳۰	
تعداد پژوهش‌های خارج شده	۲۷۳	
مقالات نهایی مستخرج	۴۰	

۲. روش تحلیل ثانویه: در راستای تأیید و اعتبار سنجی مؤلفه‌های به‌دست آمده از بخش فراترکیب، به تحلیل ثانویه از یافته‌های پیمایش ملی انجام شده در اواخر دهه ۱۳۷۰، دهه ۱۳۸۰ و ۱۳۹۰ از ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان به‌ویژه بخش مربوط به رضایتمندی و اعتماد حاکمیتی آن در ۲۸ استان کشور پرداخته می‌شود. در بخش اجرایی تحلیل ثانویه فشرده‌سازی داده‌ها در قالب جدول زیر مورد توجه بوده است.

ردیف	جز سازنده	توضیحات
۱	جامعه آماری	مجموع منتخب پیمایش‌هایی که در بازه زمانی مختلف شکل گرفته است. این پیمایش‌ها در سال ۱۳۷۹، ۱۳۸۲ و ۱۳۹۴ انجام شده است.
۲	مقدار اثر	متغیرهای اثربخش بر روند اعتماد سیاسی که قابل اندازه‌گیری است.
۳	پروتکل و معیارهای ارزیابی	پروتکل سندی است که مرور نظام‌مند بر تحقیق انجام شده را در نظر گرفته است.

ردیف	جز سازنده	توضیحات
۴	میدان مطالعه	میدان مطالعه حوزه پیمایش در داخل کشور است که در بازه زمانی متفاوت انجام شده است.
۵	تکنیک‌های گردآوری داده‌ها	مطالعه پرسش‌نامه‌ها، فرم‌ها و اطلاعاتی که به‌واسطه پرسش‌نامه جمع‌آوری شده است.
۶	نمونه‌گیری	شامل نمونه‌گیری چندمرحله‌ای، دومرحله‌ای، تصادفی ساده
۷	تجزیه و تحلیل	تکنیک‌های داده‌پردازی از نرم‌افزارهای SPSS, Excel با روش فراوانی و درصد فراوانی است.
۸	پایایی و روایی اطلاعات	پایایی محاسبه شده با آلفا کرونباخ و قابلیت تکرارپذیری و تکثیر که در اندازه‌گیری‌ها اشاره شده است.

در جهت انجام تحلیل ثانویه محقق با مرور سه موج پیمایش ملی انجام شده که مؤلفه‌های مرتبط با اعتماد سیاسی در آن استفاده شده بود، اقدام به بررسی و انتخاب آماره‌هایی از متغیرها کرده است. حاصل این فرایند تعدیل تعداد بالایی از متغیرها به پنج متغیر است که با معیارهای شکلی و محتوایی ارزیابی مطالعات، مطابق جدول زیر در نظر گرفته شده است.

معیار	ردیف	متغیرها	شاخص‌ها
متغیرهای شکلی پژوهش‌ها	۱	زمان انتشار	زمان نشر هر یک از پیمایش‌ها
	۲	درجه علمی	یکسان بودن موضوعات و نحوه پاسخ‌گویی به متغیرها، جداول و اعداد کمی ارائه شده در هر سه موج
	۳	زمینه مطالعات	حوزه تخصصی روند شکل‌گیری اعتماد سیاسی
متغیر روش‌شناسی	۴	روش پژوهش	کمی
	۵	ابزار گردآوری اطلاعات	پرسش‌نامه
	۶	تکنیک تجزیه و تحلیل	نرم‌افزار SPSS
	۷	آزمون‌های آماری	خی دو، تحلیل رگرسیون
	۸	رویکرد مطالعه	توصیفی - همبستگی و تبیینی
	۹	پایایی	آزمون آلفا کرونباخ
	۱۰	نمونه‌گیری	تصادفی - چند مرحله‌ای - دو مرحله‌ای

شاخص‌ها	متغیرها	ردیف	معیار
متغیرهای مستقل اثربخش بر شکل‌گیری اعتماد سیاسی	یافته‌ها	۱۱	معیار محتوا
اقتصاد، عملکرد نهادها و کارگزاران، احزاب، هویت ملی، سیاست خارجی	متغیرهای مستقل	۱۲	
کشور ایران داخل منطقه جغرافیایی ایران بین شهروندان در استان‌های مختلف ایران	گسترده‌گی میدان مطالعه	۱۳	
میزان فراوانی پرداختن به مؤلفه‌ها در پیمایش	مؤلفه‌های دارای اولویت	۱۴	

۳. روش مصاحبه عمیق: از طریق مصاحبه عمیق با کارشناسان به بررسی وضعیت مؤلفه‌های اعتماد سیاسی براساس رویکردهای مختلف با تکیه بر تحلیل مضامین مصاحبه‌ها پرداخته می‌شود. در این روش جامعه آماری مطلعین، افراد خبره و آگاه از علم سیاست و جامعه‌شناسی سیاسی هستند که با نمونه‌گیری هدفمند مورد مصاحبه قرار گرفتند و البته با در نظر گرفتن حد اشباع نظری تا ۲۰ نفر از کارشناسان ادامه داده شد. در این بخش پس از کسب دیدگاه‌های کارشناسان و خبرگان، در جهت دستیابی به تفسیر نهایی از روش تحلیل مضمون براون و کلارک استفاده شده است. پس از گردآوری داده‌ها نوبت به تجزیه و تحلیل می‌رسد که محقق بایست به انجام رساند. در این مطالعه بعد از دریافت اطلاعات و دیدگاه کارشناسان براساس اهداف و سؤال‌های پژوهش به مرتب‌سازی آن‌ها پرداخته شد و پس از آن مفاهیم و تم‌های عمده مطابق آنچه ذکر شده استخراج و مورد تفسیر و تحلیل قرار گرفته است. در یک جمع‌بندی روش‌های مورد استفاده در این مطالعه در این جدول ذکر شده است:

مرحله	روش تحقیق	جامعه آماری	ابزار پژوهش
اول	کتابخانه‌ای، اسنادی	کلیه مطالعات پیشین مشابه	فیش‌برداری
دوم	فرا ترکیب	مقالات دهه‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۹۰	فیش‌برداری
سوم	تحلیل ثانویه	پژوهش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان در ۲۸ استان کشور در سال ۱۳۷۹، ۱۳۸۲، ۱۳۹۴	چک‌لیست- مشاهده جداول
چهارم	مصاحبه	کارشناسان و خبرگان عرصه علم سیاست	پرسش‌نامه نیمه‌ساختار یافته باز

۳. یافته‌های پژوهش

۳-۱. بخش فراترکیب

در انتخاب منابع قابل اتکا برای روش فراترکیب مراحل به این ترتیب طی شد که ابتدا کلیدواژه مؤلفه‌های اثربخش بر اعتماد سیاسی در پایگاه‌های اشاره شده جست‌وجو شد اما با توجه به این‌که این واژه‌ها کلی و اغلب منابع در دسترس مباحثی نامرتبط با موضوع تحقیق بودند، این واژه به واژه مرکب عوامل اعتماد ساز، رابطه کارآمدی اقتصادی با اعتماد سیاسی، قانون مداری و مردم محوری، روابط خارجی مؤثر، به‌عنوان مترادف‌های مورد نظر استفاده شد. از همین رو مقدار مقالات از ۴۰۳ به ۱۳۰ و در نهایت به‌واسطه مرورگرهای انتخابی از بین کارشناسان جامعه‌شناسی و علوم سیاسی و با در نظر گرفتن معیارهای خروجی از منظر محتوا و یا عدم دسترسی تعداد کل مقالات یافت شده نهایتاً به ۴۰ عدد تقلیل یافت که طبق جدول زیر مورد تفسیر و تحلیل قرار گرفته است.

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
محمد خانباشی (۱۳۹۰)	از اعتماد عمومی تا اعتماد سیاسی	هدف بررسی اعتماد عمومی و اعتماد سیاسی در دولت‌های جمهوری اسلامی ایران	روش کیفی	نقش عوامل جامعه‌پذیری فرهنگی، عامل ویژگی‌های وظایف ذاتی اجرایی و اقتصادی
فریبا شایگان (۱۳۸۷)	بررسی عوامل مؤثر بر تأثیرگذار بر اعتماد سیاسی	شناسایی عوامل تأثیرگذار بر اعتماد سیاسی مردم در کنار اندازه‌گیری میزان اثرگذاری	روش کمی	نقش عوامل مختلف به‌ویژه عامل اقتصادی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
سالار مرادی (۱۳۹۶)	سنجش اعتماد سیاسی و شناسایی عوامل مؤثر بر آن در استان کردستان	سنجش اعتماد سیاسی و شناسایی عوامل مؤثر بر آن در استان کردستان	پیمایش	نقش عوامل فرهنگی و جمعیت شناختی
فرهادی، خواجه سروی (۱۳۹۷)	مؤلفه‌های اعتماد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران	سنجش اعتماد سیاسی با توجه به مشارکت مردم	پیمایش	تمرکز بر عامل اثرگذار اقتصادی
Rudy Haven (2020)	احزاب سیاسی اصلی گرد در ایران، عراق، سوریه و ترکیه	احزاب سیاسی اصلی در ایران کدام‌اند؟	اسنادی	عامل اثرگذار فضای آزاد فعالیت سیاسی
E.Stilla morgana (2014)	گفت‌وگو با کارگران از خمینی تا احمدی‌نژاد	رویکرد دولت‌های روی کارآمده پس امام خمینی نسبت به کارگران چه بوده است؟	اسنادی	حوزه ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی
Edvard Estring (2020)	سیاست خارجی ایران در دوران روحانی	سیاست خارجی ایران در دوران روحانی شامل چه رویکردی بود؟	کیفی-تکنیک سناریو	حوزه عامل روابط خارجی
Iraj Rudgar (2020)	تحلیل محتوای سیاسی در برون‌ریز استعدادهای ایرانی	گفتمان سیاسی در دولت‌های ایران	محتوایی	حوزه فضای فعالیت سیاسی و روابط خارجی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
János Fiala-Butora (2019)	روابط بین الملل و دیپلماسی دولتها	مطالعه دیپلماسی در دولت‌های ایران	اسنادی	عامل اثرگذار روابط خارجی
عباس اسدی، سید مهدی رضوی (۱۳۹۰)	اعتماد سیاسی در جامعه چندرسانه‌ای با تأکید بر نقش رسانه ملی در اعتماد سیاسی شهروندان جمهوری اسلامی ایران	در دنیای چندرسانه‌ای کنونی که شهروندان در معرض رسانه‌های متعددی هستند، اعتماد سیاسی چگونه حاصل می‌شود؟	تحلیلی - اسنادی	حوزه عوامل فرهنگی و سیاسی
محمدعلی متقی، علی طباطبایی (۱۳۹۷)	تحلیل تأثیر عناصر گفتمان اعتدال‌گرایی دولت روحانی بر مناسبات جمهوری اسلامی ایران با اتحادیه اروپا	مؤلفه‌های گفتمان اعتدال‌گرایانه دولت روحانی بر روابط جمهوری اسلامی چه تأثیری دارد؟	تحلیل گفتمان	حوزه عامل روابط خارجی
جعفر رضایی و علی حسینی (۱۴۰۰)	تحلیل مقایسه‌ای عدالت اجتماعی در عملکرد دولت‌سازندگی و دولت عدالت محور	عدالت اجتماعی در دو دولت‌سازندگی و عدالت محور چه تفاوتی با یکدیگر دارد؟	تحلیل مقایسه‌ای	حوزه عامل اقتصادی و ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
رسول علی زاده ساروکلایی (۱۴۰۰)	بررسی سیاست‌گذاری دولت جمهوری اسلامی ایران در مبارزه با فساد اداری	شناسایی سیاست دولت خاتمی و احمدی‌نژاد در مبارزه با فساد اداری	اسنادی	حوزه عامل ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی
محمد رضا ملکی - انسه رازقندی (۱۴۰۰)	دیپلماسی عمومی و دولت احمدی‌نژاد: بازی در سطح خرد در خاورمیانه	دیپلماسی عمومی در دوران احمدی‌نژاد چه ویژگی‌هایی دارد؟	تحلیل براساس مدل اشنايدر	تأثیرات عامل سیاست خارجی
سالار مردادی، مصطفی کواکبیان، حشمت‌الله فلاحی پیشه (۱۳۹۶)	فرا تحلیل مطالعات اعتماد سیاسی در ایران پس از انقلاب اسلامی	مطالعات اعتماد سیاسی در ایران پس از انقلاب اسلامی به چه صورت و تحت تأثیر چه متغیرهایی انجام شده است؟	فرا تحلیل	حوزه عوامل مختلف با تمرکز بر عامل اقتصادی
حوریه امجدی و مسعود مطلبی (۱۳۹۹)	تحلیل مقایسه‌ای سیاست‌های اجتماعی دولت رفاهی در دولت احمدی‌نژاد و روحانی	شناسایی چرایی و چگونگی دگرگونی و حتی تعارض در سیاست‌های اجتماعی - رفاهی در دولت‌های احمدی‌نژاد و روحانی	اسنادی - مقایسه‌ای	عملکرد اقتصادی و اجرایی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
ابراهیم ذوالفقاری (۱۳۹۹)	دیبلماسی اقتصادی در سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران در دوره احمدی‌نژاد	بررسی تطبیقی عملکرد دولت روحانی و احمدی‌نژاد در مواجهه با تحریم‌ها	بررسی تطبیقی	حوزه روابط خارجی و اقتصادی
سید احسان حسینی دوست حمید سپهر دوست (۱۳۹۸)	بررسی اثر شاخص‌های جهانی شدن و فساد به اندازه دولت	هدف از پژوهش حاضر، بررسی تأثیر بازبودن فضای تجاری- مالی بر اندازه دولت با تأکید بر شاخص ادراک فساد و مقایسه آن در دو گروه از کشورهای با درآمد بالا و درآمد پایین طی دوره زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۸	رگرسیون تابویی FGLS	ویژگی‌های وظایف اجرایی و فضای رقابت آزاد
رحیم زائر کعبه، فردین قریشی (۱۳۹۸)	تحلیل زمینه‌های جامعه‌شناختی تحول گفتمان عدالت در دولت خاتمی، احمدی‌نژاد و روحانی	کدام زمینه‌های اجتماعی موجب تحول گفتمان عدالت در دولت مذکور است؟	تحلیلی	حوزه ویژگی‌های وظایف ذاتی اجرایی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
حسین رضایی، شهلا کاظمی پورثابت (۱۳۹۵)	بررسی رابطه میان استفاده از محتوای سیاسی وبسایت‌های داخلی و خارجی و مشارکت سیاسی انتخاباتی (مطالعه موردی شهروندان همدان)	تأثیرات رسانه و به‌ویژه وبسایت‌های داخلی و خارجی در اعتماد سیاسی و مشارکت شهروندان	پیمایش	حوزه مسائل فرهنگی
محمد حسین جباری (۱۳۹۸)	اندیشه عدالت در میان نخبگان اجرایی جمهوری اسلامی	شناسایی اندیشه عدالت در میان نخبگان اجرایی اسلامی	نخبگان توصیفی نگارنده	ویژگی‌های وظایف ذاتی اجرایی
رضا منتظری مقدم (۱۳۹۱)	نقش فرهنگ اعتماد و عملکرد نهادهای سیاسی در ایجاد اعتماد سیاسی: بررسی پیمایشی دانشجویان دانشگاه‌های تهران	توجه به عملکرد نهاد اجرایی میزان سیاست‌های شکل گرفته	توصیفی همبستگی	عوامل فرهنگی و جامعه‌پذیری سیاسی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
رضایی جوزانی (۱۳۹۷)	بررسی میزان تحقق عدالت اجتماعی در دولت‌های پس از انتقال براساس اندیشه امام خمینی	بررسی میزان تحقق عدالت اجتماعی در دولت‌های پس از انقلاب	توصیفی - تفسیری	عوامل اقتصادی و ویژگی‌های وظایف ذاتی اجرایی
علیرضا صحرایی، امین محمودی نیا (۱۳۹۷)	الگوی حکمرانی خوب چهارچوبی برای تحلیل اقتصاد سیاسی دولت هاشمی رفسنجانی	الگوی حکمرانی خوب، چهارچوب تحلیل اقتصاد سیاسی دولت هاشمی رفسنجانی شامل چه مؤلفه‌هایی است؟	توصیفی - تحلیلی	نقش عامل اقتصادی
ملک تاج خسروی (۱۳۹۶)	رویکرد سیاست خارجی دولت یازدهم نسبت به نظم و امنیت منطقه خاورمیانه	رویکرد سیاست خارجی دولت یازدهم نسبت به نظم و امنیت منطقه خاورمیانه	توصیفی - تحلیلی	امنیت و اعتدالاً سیاست‌های همه‌جانبه
محمد علی متفکر آزاد (۱۳۹۶)	نقش و کارایی دولت جمهوری اسلامی در تحقق عدالت اقتصادی در سه دهه اخیر	تحقق عدالت اقتصادی در سه دهه اخیر چه تفاوتی با یکدیگر دارد؟	روش کالمن فیلتر	نقش عامل سیاست خارجی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
محسن جمشیدی، نصرالله حیدری (۱۳۹۵)	نقش و جایگاه سازمان‌های مردم‌نهاد در مشارکت سیاسی در دوران ریاست جمهوری خاتمی و احمدی‌نژاد و روحانی	هدف از پژوهش فوق تحلیل و بررسی نقش سمن‌ها در مشارکت سیاسی گفتمان‌های مطرحه است.	توصیفی-تحلیلی	حوزه آزادی فعالیت سیاسی گروه‌ها و تشکل‌های سیاسی
یحیی فوزی (۱۳۹۵)	تحول دولت‌ها و عملکرد اقتصادی در جمهوری اسلامی جستارهایی سیاسی معاصر	سؤال این پژوهش آن است که این تحولات در عرصه دولت چه تأثیری بر تفاوت عملکردی و کارآمدی دولت‌های مختلف داشته است؟	تاریخی-تفسیری	نقش ویژگی‌های وظایف ذاتی اجرای و عوامل اقتصادی
محمد علی بصیری (۱۳۹۵)	تبیین دیپلماسی فرهنگی سید محمد خاتمی و احمدی‌نژاد در حوزه بین‌المللی	رفتار دولت‌ها در حوزه سیاست خارجی، ارزش‌ها و هنجارها	اسنادی	حوزه روابط خارجی و عوامل فرهنگی

مؤلفه مورد مطالعه	روش تحقیق	هدف-سؤال تحقیق	عنوان مقاله منتخب	سال-نویسنده
حوزه روابط خارجی	اسنادی-کتابخانه‌ای	تنوع گفتمانی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	تنوع گفتمانی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی و وجود دیپلماسی نوین هسته‌ای	علی اکبر جعفری، دیان جانیاز (۱۳۹۵)
نقش عوامل سیاسی و فرهنگی	کیفی-مصاحبه	مواضع فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در زمینه کارگزاری ساختاری دولت‌ها چگونه است؟	امکان مصالحه در فرهنگ سیاسی و گفتمان‌های رسمی جمهوری اسلامی ایران	محمد رضا قوشچی (۱۳۹۴)
عامل فعالیت احزاب و فضای باز سیاسی	اسنادی-مقایسه‌ای	مقایسه تطبیقی رویکردهای دولت‌هاشمی و رفسنجانی، خاتمی احمدی‌نژاد به حزب سیاسی	رویکرد دولت‌هاشمی رفسنجانی خاتمی و احمدی‌نژاد به حزب سیاسی	مرضیه پور رحیمی اردکانی (۱۳۹۴)
عامل اقتصادی، فرهنگی و ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی	توصیفی-تحلیلی	مدل مردم‌سالاری اقتصادی دینی چه مؤلفه‌هایی دارد؟	مدل مردم‌سالاری اقتصادی دینی در بستر تولید ملی پایدار عدالت محور	احمد علی یوسفی (۱۳۹۳)

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
محمد رحیم عیوضی (۱۳۹۹)	تصویرپردازی از حکمرانی مطلوب در جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر اسناد بالادستی	بررسی مقایسه‌ای سیاست خارجی دولت احمدی‌نژاد و روحانی در مواجهه با سازمان ملل متحد	مقایسه‌ای	حوزه روابط خارجی و فرهنگی
عباس کشاورز شگری (۱۳۹۲)	تحلیل لایه‌های علی نارضایتی اجتماعی در جمهوری اسلامی ایران	سیاست‌های خارجی و مواضع دولت ایران و دولت‌های غربی در قبال جنگ سی‌وسه روزه لبنان کدام‌اند؟	تحلیلی - اسنادی	عامل ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی و اقتصادی و سیاسی
بهروز لک (۱۳۹۱)	چالش‌های نظری عدالت اجتماعی در دولت‌های جمهوری اسلامی ایران	چالش‌های نظری عدالت اجتماعی در دولت جمهوری اسلامی کدام‌اند؟	تحلیل مضمون	عوامل فرهنگی و اقتصادی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
احمدرضا شاه علی (۱۳۹۰)	عوامل مؤثر بر رفتار انتخاباتی رأی‌دهندگان در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۰ مطالعه موردی شهروندان منطقه ۸ تهران	تطابق گفتمان‌های آزاد دولت‌هاشمی و احمدی‌نژاد و خاتمی	گفتمان لاکتاو، موفه	ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی و نوع فضای فعالیت سیاسی
حسن حیدری، محمد فاضلی (۱۳۸۹)	رابطه بین اندازه دولت و رشد اقتصادی	رابطه اندازه دولت و رشد اقتصادی در کشورهای عضو اوپک چگونه است؟	مطالعه موردی - تحلیلی	زمینه‌های عوامل اقتصادی
حسین دانایی‌فرد (۱۳۸۹)	نقش صداوسیما در تقویت اعتماد سیاسی	ارتقا اعتماد عمومی به سازمان‌های دولتی، نقش متغیر مداخله‌گر رضایتمندی شهروندان چگونه شکل می‌گیرد؟	اسنادی - تحلیلی	نقش عوامل فرهنگی و سیاسی

سال - نویسنده	عنوان مقاله منتخب	هدف-سؤال تحقیق	روش تحقیق	مؤلفه مورد مطالعه
فرهاد درویشی (۱۳۸۷)	مفهوم منافع ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	پیگیری منافع ملی براساس اولویت‌بندی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	تحلیل گفتمان	حوزه عامل روابط خارجی

بر مبنای مفاهیم به دست آمده از مرحله پیشین، در این مرحله با انجام مطالعات مجدد و بررسی مروری و فرایند رفت و برگشت بین مفاهیم و مقولات و با در نظر گرفتن جوانب مختلف، مطالعات اصلی و اساسی مربوط به هر مقوله در کنار هم قرار گرفت و مطابق جدول زیر اصل مؤلفه‌های بستر ساز اعتماد سیاسی، عوامل و استراتژی‌های مناسب در رابطه با این مؤلفه‌ها و در نهایت نیز شاخصه‌های اعتماد سیاسی مطابق به دست آمد.

مؤلفه‌های اعتماد سیاسی (در چهارچوب نهادها، کارگزاران و قوانین)	عوامل اثرگذار بر اعتماد سیاسی (به تفکیک هر مؤلفه)	شاخصه‌های اعتماد سیاسی
در حوزه اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> - رشد اقتصادی - شفاف‌سازی نظام اقتصادی - کاهش فاصله طبقاتی - ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی 	<ul style="list-style-type: none"> - رشد سرمایه‌گذاری در کشور - تمکین داوطلبانه مالیاتی - حمایت از برنامه‌های اقتصادی دولت
در حوزه احزاب	<ul style="list-style-type: none"> - استراتژی رفع موانع تحزب - دیدگاه مستقل نسبت به احزاب - ایجاد فضای آزاد برای رقابت سیاسی - استراتژی جلب حداکثری حمایت عمومی 	<ul style="list-style-type: none"> - گسترش مشارکت سیاسی - عضویت گسترده در احزاب - تعدد احزاب کارآمد و پایدار

- کاهش اعتراضات خشونت‌آمیز - گسترش اطاعت‌پذیری در سطح جامعه - حمایت از تصمیمات اجرایی دولتی	- پاسخ‌گویی - برخورداری از عدالت و انصاف - حاکمیت قانون - شایسته‌سالاری	در حوزه ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی
- جذب سرمایه و افزایش تجارت خارجی - بازگشت نخبگان - افزایش اتحاد و همبستگی ملی	- رشد اعتبار پاسپورت کشور - اجماع‌سازی و تعامل‌گرایی - دیپلماسی کارآمد و فعال - تأمین منافع ملی	در حوزه روابط خارجی
- مطالبه‌گری حقوق به شیوه‌های مسالمت‌آمیز - مشارکت و استقبال گسترده مردم از مراسمات ملی و مذهبی - عدم استقبال از رسانه‌های بیگانه معاند	- افزایش کارایی و اثربخشی - گسترش مراکز آگاهی بخشی - ترویج مسالمت‌آمیز مسائل فرهنگی و دینی - حمایت از رسانه‌های فراگیر	در حوزه فرهنگی

۳-۲. بخش تحلیل ثانویه

از میان موج‌های پیمایش انجام شده، پرتکرار بودن متغیرهای مرتبط و منطبق با مؤلفه‌های مؤثر بر اعتماد سیاسی، معیار اعتبارسنجی مؤلفه‌ها به‌واسطه تحلیل ثانویه قرار گرفت و نتایج کلی به‌دست‌آمده در قالب جدول زیر نمایش داده می‌شود.

درصد فراوانی	فراوانی	زمینه پیمایش‌های انجام شده
۳۱	۱۸	رضایتمندی از ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی (عدالت ورزی، فساد، شایسته‌سالاری)
۲۷	۱۶	رضایتمندی از عملکرد اقتصادی و بستر سرمایه‌گذاری
۱۶	۹	رضایتمندی از هویت ملی
۱۴	۸	رضایتمندی از عملکرد روابط خارجی
۱۲	۷	رضایتمندی از عملکرد روابط و سیاست خارجی

براساس نتایج به‌دست‌آمده از مشابهت متغیرهای پیمایش با مؤلفه‌های بخش فراترکیب که با معیار تعداد دفعات مورد پردازش ارزیابی شد، و دامنه فراوانی متغیرها تعیین کرد که مؤلفه ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی از بیشترین پردازش برخوردار بوده است. و سنجش این مؤلفه برای پیمایش در مسیر دستیابی به وضعیت اعتماد

سیاسی، اهمیت بالایی داشته است. بعد از آن نیز به ترتیب مؤلفه‌های حوزه رضایتمندی اقتصادی، رضایتمندی فرهنگی، رضایتمندی روابط خارجی و در نهایت رضایتمندی از حوزه احزاب در زمینه گسترش اعتماد سیاسی دارای اولویت بودند.

۳-۳. بخش مصاحبه عمیق با نخبگان سیاسی

جدول زیر مرحله نهایی بررسی مصاحبه‌ها را که در آن مفاهیم تم اصلی و تم فرعی با یکدیگر ترکیب شدند، تا مضامین اولیه مرتبط با مؤلفه‌های فراترکیب به دست آیند نمایش می‌دهد.

مضامین اولیه	تم فرعی	تم اصلی
<ul style="list-style-type: none"> - رویکردی که شامل افزایش فقر طبقات پایین باشد، نارضایتی اکثریتی ایجاد خواهد کرد. - راهبردهای موجد نابرابری‌های اقتصادی در تضاد با معیارهای کاهش فاصله طبقاتی و گسترش اعتماد سیاسی است. - رویکرد ثبات اقتصادی، فراهم کردن زمینه مشارکت اقتصادی شهروندان و رشد سرمایه‌گذاری بیشتر از عوامل اساسی اعتمادسازی است. - راهبردهایی چون تخصیص کمک‌های معیشتی و مسکن ارزان برای طبقات محروم همواره موجد رضایتمندی است. - رویکردهای سرمایه‌داری به اقتصاد در کوتاه‌مدت به ضرر اقشار ضعیف بوده و فاصله طبقاتی را افزایش داده است. - راهبردهای تورم‌زا به کاهش شدید ارزش پول ملی انجامیده و از عوامل اصلی نارضایتی بوده است. 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش مشارکت مردمی در چرخه اقتصاد نشانگر اعتماد شهروندان به محیط کسب‌وکار است. - طرح‌های تأمین مسکن ارزان و کمک‌های معیشتی در چهارچوب یارانه‌ها، فاصله طبقاتی را کمتر و رضایت را بیشتر می‌کند. - بهبود و توسعه زیرساخت‌های اقتصادی و صنعتی از طریق جذب سرمایه و اشتغال، منتهی به رونق می‌شود. - کنترل میزان نرخ تورم در اقتصاد از عوامل اصلی موفقیت عملکردی شده و رضایتمندی شهروندان را افزایش می‌دهد. - اجرای عدالت اقتصادی، رابطه مستقیمی با گسترش اعتماد سیاسی دارد. 	رویکرد کارآمد در حوزه اقتصادی

مضامین اولیه	تم فرعی	تم اصلی
<ul style="list-style-type: none"> - رویکرد شایسته‌سالاری که در آن ضابطه از اولویت بالایی برخوردار باشد، بهره‌وری افزایش پیدا می‌کند. - راهبردهای مبتنی بر پاسخ‌گویی، مسئولیت‌پذیری و حاکم کردن قانون در سطح مدیران رده بالا، منتج به حمایت شهروندان از تصمیمات اجرایی می‌شود. - رویکرد عدالت‌طلبی و مبارزه با فساد مبنایی برای رضایتمندی شهروندان محسوب می‌شود. - راهبردهایی همچون ارتباط بی‌واسطه با شهروندان، محبوبیت حاکمیت را گسترش خواهد داد. - اتخاذ رویکرد انبساطی به‌واسطه استفاده از سلايق و گروه‌های متنوع در سطح مدیران رده بالا، منجر به پیشرفت و شکوفایی در عرصه‌های مختلف خواهد شد. 	<ul style="list-style-type: none"> - داشتن مدیران با سلايق متنوع و از گروه‌های مختلف - ایجاد همدلی در راستای هم‌افزایی - قانون مداری مدیران رده بالا و متصدیان اجرایی - داشتن روحیه عدالت‌طلبی در مقامات سطح بالا - حاکم بودن ضابطه بجای رابطه در رویکرد دولت‌ها - افزایش میزان بهره‌وری در سازمان‌ها و نهادهای اجرایی - ارتباط بی‌واسطه با مردم 	رویکرد کارآمد در حوزه وظایف ذاتی اجرایی
<ul style="list-style-type: none"> - رویکرد همه شمول به سیاست خارجی که در راستای توسعه ساختارها و نیازهای امنیتی باشد، به رفاه و آرامش شهروندان کمک می‌کند. - راهبردهای مبتنی بر تبادلات علمی و فناوری، شکوفایی و پویایی جامعه را در پی خواهد داشت. - رویکرد صلح‌طلبانه در روابط بین‌الملل، ضمن افزایش اعتبار پاسپورت‌ها به گسترش تجارت بین‌المللی می‌انجامد. - راهبرد مبتنی بر دیپلماسی فعال، تهدیدات نظامی را کاهش داده و به ثبات و آرامش جامعه می‌انجامد. - رویکرد عدم تقابل در روابط بین‌الملل باعث شکوفایی و رشد اقتصادی شده و رفاه شهروندان را افزایش خواهد داد. 	<ul style="list-style-type: none"> - گسترش ارتباطات بین‌المللی به‌واسطه حذف روادید در مناسبات با اکثر کشورها - اولویت داشتن منافع ملی در روابط بین‌الملل بر منافع گروهی و جناحی - هماهنگی کامل نهادهای مرتبط داخلی و هم‌سو بودن آن‌ها با سیاست خارجی - تسهیل زمینه‌های مبادلات علمی همچون اعزام دانشجویان به کشورهای خارجی 	رویکرد کارآمد در حوزه روابط خارجی

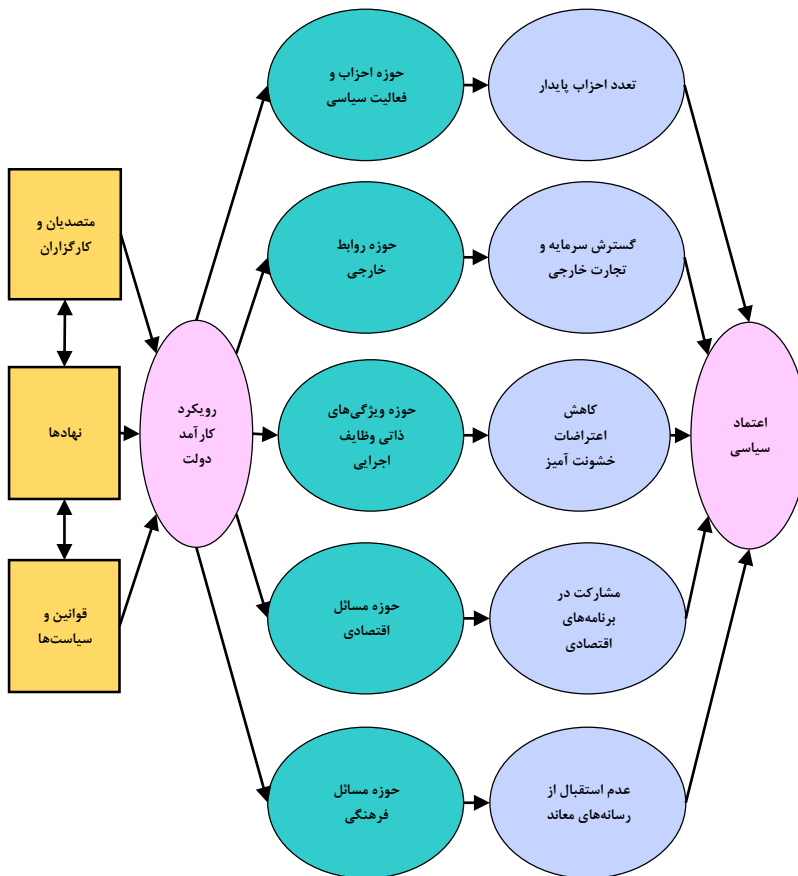
نوع اصلی	تم فرعی	مضامین اولیه
رویکرد کارآمد در حوزه احزاب و فضای باز سیاسی	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد فضای باز سیاسی، در راستای گسترش مشارکت سیاسی و اعتمادسازی - ایجاد فضای رقابتی و فعالیت آزاد احزاب - ایجاد فضای مناسب برای شکل‌گیری مطبوعات و تشکل‌های مستقل 	<ul style="list-style-type: none"> - رویکرد مبتنی بر محدودیت احزاب و فعالیت‌های سیاسی موج نارضایتی را افزایش می‌دهد. - راهبرد ایجاد فضای باز سیاسی، منتج به گسترش مشارکت سیاسی شهروندان و احساس اثربخشی آن‌ها خواهد شد. - رویکرد مبتنی بر مردم‌سالاری و بهبود شاخصه‌های سطح قابل قبولی از اعتماد برای شهروندان ایجاد می‌کند. - راهبردهای مبتنی بر محدودیت مطبوعات و تشکل‌های سیاسی، همواره موجبات نارضایتی گسترده را فراهم می‌کند. - رویکرد مبتنی بر آزادی‌های سیاسی به‌واسطه ایجاد اعتماد متقابل و پایدار، در مواقع بحرانی مانع از قطع حمایت شهروندان خواهد شد.
رویکرد کارآمد در حوزه فرهنگی	<ul style="list-style-type: none"> - طراحی و اجرای برنامه‌های فرهنگی جذاب، متنوع و هم‌سو با سلیقه افکار عمومی - اولویت دادن به مراسمات ملی و مذهبی در راستای احترام به نیازهای اکثریت جامعه - گسترش و تقویت رسانه‌های مستقل و باکیفیت داخلی - آگاهی بخشی و آشنایی شهروندان با حقوق و وظایف خود و به رسمیت شناختن آن‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> - رویکرد بی‌تفاوتی به مسائل فرهنگی، روند نارضایتی را سرعت می‌بخشید. - راهبرد مبتنی بر حمایت از رسانه‌های آزاد و مستقل، زمینه‌های جذب طیف‌های متنوعی از مردم را فراهم می‌کند. - رویکرد مبتنی بر تمرکز بر هویت ایرانی و اسلامی، ضمن ایجاد هم‌سویی و تعادل بین آن دو، رضایتمندی را افزایش خواهد داد. - راهبرد اولویت‌بخشی و احترام به نیازهای مذهبی اکثریت به‌واسطه حمایت از افزایش دامنه فعالیت آن‌ها، رضایت این طیف وسیع را به دنبال خواهد داشت. - رویکرد گسترش آگاهی بخشی به شهروندان در زمینه حقوق و وظایف آن‌ها، به شکل‌گیری یک رابطه مسالمت‌آمیز با مردم خواهد انجامید.

براساس مضامین به‌دست‌آمده بایستی اذعان داشت؛ رویکردهای مبتنی بر افزایش فقر و نارضایتی اکثریت، تورم فزاینده، کاهش شدید ارزش پول ملی، گسترش نابرابری‌های اقتصادی و فاصله طبقاتی، عدم دستاورد ملموس اقتصادی از حوزه روابط خارجی و یا عدم اقتصادمحور بودن آن، عدم تأمین امنیت شهروندان به خاطر گسترش تهدیدات بین‌المللی، محدودیت احزاب و فعالیت‌های سیاسی، گسترش فساد در سطح مدیران رده بالا، کاهش سطح پاسخ‌گویی، سخت‌گیری به مطبوعات و تشکل‌های سیاسی، به حاشیه رانده شدن مسائل فرهنگی و مواردی مشابه، امکان تحقق شاخصه‌های اعتماد سیاسی به‌صورت گسترده را نخواهند داشت. رویکردهایی که حاوی مضامینی همچون انباشت سرمایه بیشتر، رونق اقتصادی، ثبات اقتصادی، حمایت از اقشار و طبقات پایین و کم‌درآمد، کاهش نابرابری‌ها و فاصله طبقاتی، عدالت‌طلبی و فساد ستیزی، حمایت از برنامه‌های مذهبی، تأمین منافع ملی از روابط بین‌الملل و ارتقای اعتبار روایت ملی، حاکمیت قانون درباره مسئولان، مردم‌سالاری و مواردی مشابه باشند، از پتانسیل تحقق اکثریت قریب به اتفاق شاخصه‌های اعتماد سیاسی برخوردار است.

۴. نتیجه‌گیری و پیشنهاد

بر مبنای تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده در پژوهش و در راستای تبیین وضعیت اعتماد سیاسی از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰، مطالعه حاضر مؤلفه‌های اساسی و مهم اثرگذار بر اعتماد سیاسی را استخراج و اعتبار آن‌ها را به تأیید رسانید. سپس براساس محتوای به‌دست‌آمده از مصاحبه با کارشناسان و نخبگان سیاسی، تلویحاً امکان ظهور و بروز شاخصه‌های اعتماد سیاسی و یا نبود آن‌ها را مطابق رویکردهای مختلف نمایان ساخت. طبق بررسی‌ها و تجزیه و تحلیل این اطلاعات طی بازه زمانی پژوهش که شامل چهار دوره رویکردی است؛ مشخص گردید در رویکرد اول به‌طور کلی سه شاخصه اعتماد سیاسی در حوزه مؤلفه‌های اقتصادی و روابط خارجی تحقق پیدا کرده است. طی رویکرد دوم کلیه شاخصه‌های به‌دست‌آمده توسط پژوهش، به غیر از یک مورد در حوزه ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی محقق شده است. در رویکرد سوم، جمعاً شش شاخصه در حوزه مؤلفه‌های اقتصادی، ویژگی‌های ذاتی وظایف اجرایی، روابط خارجی و حوزه فرهنگی تحقق پیدا کرده است. و در نهایت نیز مطابق رویکرد چهارم دو شاخصه اعتماد سیاسی در حوزه مؤلفه‌های احزاب و فعالیت آزادانه سیاسی امکان تحقق پیدا کرده‌اند.

بنابراین مطابق آنچه از تحقق شاخصه‌های اعتماد سیاسی نمایان گردید، نتیجه می‌گیریم که به ترتیب رویکردهای دوم، سوم، اول و چهارم براساس اولویت‌بندی و ترجیحات رویکردی خود نسبت به مؤلفه‌های اعتماد سیاسی، توانسته‌اند در بهبود روند اعتماد سیاسی کارآمدی داشته باشند. الگوی زیر روند شکل‌گیری اعتماد سیاسی را مطابق اولویت‌بندی رویکردهای موفق و کارآمد نسبت به مؤلفه‌های اعتماد سیاسی تبیین می‌کند.

۱-۴. پیشنهادهای پژوهش

بر مبنای دستاوردهای حاصل از مطالعه، پیشنهادهای و سپس راهبردهایی برای اتخاذ رویکردهای مناسب نسبت به مؤلفه‌های اعتماد سیاسی و بهبود وضعیت آن‌ها در راستای ارتقای اعتماد سیاسی ارائه داده می‌شود که عبارت‌اند از:

۱. براساس این‌که حیاتی‌ترین مؤلفه اثربخش بر اعتماد سیاسی، اقتصاد و در پی آن شکل‌گیری عدالت اقتصادی و یکسانی دسترسی به وضعیت معیشت است و این متغیر با اعتماد سیاسی رابطه‌ای مستقیم دارد. بنابراین با بهبود ذهنیت و افکار عمومی نسبت به توانایی نظام سیاسی در برقراری توزیع مناسب و قانونی منابع اقتصادی و ایجاد شغل می‌توان بهبود قابل ملاحظه‌ای در معیشت مردم ایجاد کرد و در نهایت به اعتماد سیاسی مردم دست یافت.

۲. دومین مؤلفه اثربخش توجه به فعالیت احزاب است که بهتر است در تمامی دولت‌ها توجه ویژه‌ای از زمان انتخابات تا زمان پایان استمرار دولت‌ها باشد. استراتژی‌های رفع موانع تحزب و دیدگاه مستقل به احزاب در دولت‌ها شکل گیرد و ایجاد فضای رقابت آزاد در این زمینه به صورت عرف سیاسی شناسایی شود.

۳. مؤلفه دیگر در زمینه توجه دولت‌ها، حائز اهمیت بودن کارکرد کارگزاران و نهادهای اجرایی و نظارتی است که وضع و اجرای عادلانه قوانین و نظارت بر روند اجرایی شدن آن‌ها را شامل است و از جمله نیازهای حیاتی در جلب حمایت و اعتماد برای هر دولت محسوب می‌شود که نباید دور از افکار و برنامه‌ریزی دولت‌ها مورد غفلت قرار گیرد.

۴. از دیگر حوزه‌های مهم و اثربخشی که اعتمادسازی نیازمند آن است، باید به عرصه سیاست خارجی اشاره کرد که زمینه‌ساز به ثمر نشستن کلیه مؤلفه‌های اقتصادی و اجرایی است. و رشد اعتبار روایت تا تأمین منافع ملی به‌ویژه در زمینه اقتصادی که ارتباط‌گیری با بازارهای اقتصادی جهانی و رفع تحریم‌ها را به همراه خواهد داشت. بنابراین از مؤلفه مهم روابط و گسترش همکاری‌های هر دولت در عرصه بین‌الملل نیز نباید غافل شد.

۵. با توجه به وضعیت معیشتی حال حاضر میان مردم و توجه دو سویه دولت و مردم به وضعیت اقتصادی، کیفیت این مؤلفه برای دوام حکومت نگران‌کننده است به‌ویژه این‌که هریک از دولت‌ها با رویکردهای خاص خود به این امر و تدوین برنامه‌ها پرداخته‌اند. استمرار شرایط بد اقتصادی می‌تواند مشکلات

بسیاری را فراهم کند و مسیر نفی نظام را به وجود آورد، بنابراین مسئولین دولت‌ها می‌بایست، توجه بیشتر نسبت به نیازهای اقتصادی، حتی به صورت کوتاه‌مدت و تغییر افکار عمومی در این حوزه باشد.

۶. محور قراردادن اصول شایسته‌سالاری و پرهیز جدی از جریان رابطه مداری به‌ویژه در انتصاب مدیران و کارگزاران در سطوح مختلف دولت، علاوه بر جلب اعتماد سیاسی، مشارکت در جنبه‌های مختلف نظام از سوی مردم را به همراه خواهد داشت.

۷. پرهیز و جلوگیری از هدررفت بیت‌المال در اجرای فعالیت‌ها و عملیاتی مختلف دولتی، علاوه بر گسترده‌تر شدن شفاف‌سازی اقتصادی، اعتماد سیاسی در بین شهروندان را در بر خواهد داشت.

۸. ارتقای سواد سیاسی به‌واسطه برنامه‌های رسانه ملی که اگر در کنار تحقیق، بحث و آموزش قرار گیرد منجر به بهبود مشارکت مردمی و در نتیجه اعتماد سیاسی خواهد شد.

۹. می‌بایست شیوه انجام امور از نظام سیاسی به نحوی بهبود یابد که در سایه حفظ ساختارها، اثربخشی آن‌ها مورد توجه قرار گیرد. به‌ویژه در ساختار نظارتی تحولاتی ایجاد گردد تا پیش‌بینی برنامه‌ها، سیاست‌ها و چشم‌اندازها، از نظر شهروندان روشن‌تر و قابل ارزیابی‌تر باشد.

۱۰. تشریح فعالیت‌ها و کارکردهای مختلف سیاسی در عرصه داخلی و به‌ویژه خارجی؛ چراکه با این اقدامات ضمن ممانعت از سو برداشت‌ها، ارتقا بخشی به درک عموم مردم را در پی داشته و سیاست‌ها، اصول و پیش‌فرض‌ها مورد پذیرش تر می‌شوند.

همچنین لزوم رعایت نکاتی از سوی متصدیان سیاسی محرز گردید:

- ✓ پایبندی نسبت به وعده‌ها و پیگیری مستمر آن‌ها؛
- ✓ قراردادن صداقت در رأس امور؛
- ✓ انتخاب کارگزاران از افراد متعهد تا اعتماد سیاسی به شکل یک باور ایجاد گردد؛
- ✓ سهولت دسترسی به مسئولین با روش‌های مختلف؛
- ✓ مطرح شدن حقایق و برنامه‌های ریسک‌پذیر، به شکل مناسب و روشمند و اصولی؛
- ✓ سرلوحگی پایدار موضع انصاف و احترام توسط دولتمردان نسبت به عموم شهروندان.

References

- Abbaszadeh, Abbas (2019) The demands of the people and this city council, Entebakh, Mardom Quarterly, No. 24
- Amirkafi, Mehdi (2001) Social Trust and Its Affecting Factors, Quarterly Journal of Social Sciences Research, Year 5, Issue 18
- Amjadi, Hourieh (2019) Comparative analysis of social and welfare policies in the Ahmadinejad and Rouhani governments, Quarterly Journal of Political Strategies, No. 2, Volume 1
- Amjadi, Hourieh, Motlabi, Masoud, Ganji, Ghorbanali (2019) Comparative analysis of social policy, Ahmadinejad government and Rouhani government, Iranian Journal of Social Development Studies, Year 12, Issue 3
- Asadifard, Mohammad, Gheitasi, Reza, Mohseni, Reza Ali (2017) Investigating the relationship between social trust and the level of cultural bias, Quarterly Journal of Approach, No. 19, No. 77
- Basharieh, Hossein (2019) From Here to Nowhere, An Introduction to Political Pathology, Tehran: NeY
- Bornstein, Azin Hayati (1400) Quality of Government, A Global Approach to Corruption, Social Trust and Impartiality, Tehran: Nasl Roshan
- Bretzer, Noreen, (2002), How Can Institutions Better Explain Political Trust than Capitals Do, PHD Thesis, University of Gothenburg, Sweden.
- Busharieh, Hossein (2017) Revival of Political Science, A Discourse on the Profession of Politics, Tehran: NeY
- Darvishi, Farhad, Fardi Tazeh, and Kand, Mohammad (2008) The Concept of National Interests in the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran, Case Study of the Khatami Administration from 1997 to 2005, Geopolitics Journal, No. 13
- David Easton, (1965). A Systems Analysis of Political Life, (New York: Wiley.
- Dehghanpour, Babak, Kalani, Mehrdad (1402) Clash of Civilizations and Huntington's Theory, Second International Conference on Research in Accounting, Management Economics
- Entezar al-Mahdi, Mustafa, Moeini al-Dini, Javad (2019) Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran during the Presidency of Hashemi Rafsanjani and Mohammad Khatami, Encyclopedia of Political Sciences, Volume 3, Issue 3
- Eyazi, Mohammad Rahim, Nawazi, Ali (2016) Comparative study of the foreign policy of the Ahmadinejad and Rouhani governments in dealing with the United Nations, Journal of Strategic Defense Studies, Year 2, Issue 58
- Fawzi, Yahya (2016) The Evolution of Governments and Economic Performance in the Islamic Republic of Iran, Journal of Contemporary Political Essays, Volume 7, Issue 3
- Fazeli, Mohammad, Jalili, Muhaddeseh (2018) A cross-country study of the relationship between the quality of government, the level of

- corruption, and the level of institutional and social trust, Volume 2, Issue 2
- France Diplomatique (2019), “Joint statement on the creation of
  - Free Thinker, Mohammad Ali and others (2018) The role and functionalism of the Islamic Republic of Iran government in achieving economic justice in the last three decades, Year 12, Issue 48
  - Ghaffari, Masoud, Rostampour, Mohammad (1400) Centralization and Good Governance in the Nineteenth and Tenth Governments, Journal of Political Research of the Islamic World, No. 38
  - Hajipour, Simin (2018) Women and Political Participation, Tehran: Mind Avyz
  - Havazadeh, Mehdi, Hemmati, Reza, Shakuri, Ali (2019) Analysis of the discourse of the politics of rural development in Iran in the Hashemi Rafsanjani and Ahmadinejad governments, Quarterly Journal of Political Science and Research, Volume 11, Number 1
  - Heidari, Hassan, Fazeli, Mohammad (2009) The relationship between government size and economic growth, a study of OPEC member countries in the Persian Gulf, Quarterly Journal of Quantitative Economics, Volume 7, Issue 3
  - Heydari, Nosratollah, Jamshidi, Mohsen (2016) The role and status of non-governmental organizations in political participation during the presidency of Khatami, Ahmadinejad, and Rouhani, Quarterly Journal of Political Sciences, Year 12, Issue 36
  - Hosseini Doost, Seyed Ehsan (2018) Studying the effect of globalization and corruption index on government size, Applied Economic Studies, Year 8, Issue 32
  - Huntington, Samuel (1998) The Untold Stories of International Politics, translated by Asgar Ghahramanpour, Tehran: Daftar Alam
  - Hyderabad, Abolghasem (2011) Social trust and sociocultural factors affecting it, a case study of young women aged 20 to 29 in Mazandaran province
  - Jabbari, Mohammad Hassan (2019) The Idea of Justice among the Executive Elites of the Islamic Republic, Conference on Management Research in Humanities in Iran, Seventh Session
  - Jafari, Ali Akbar (2016) Discursive Diversity in the Foreign Policy of the Islamic Republic and Aspects of Modern Nuclear Diplomacy, Strategic Research, Year 4, Issue 16
  - Jafari, Ali Akbar, Janbaz, Dyan (2016) Discursive Diversity in the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran and the Existence of Modern Nuclear Diplomacy, Strategic Policy Research Quarterly, Year 4, Issue 12
  - Javan Arasteh, Hossein (2016) Separation of Powers in the Political System of Islam and the Islamic Republic, Quarterly Journal of Islamic Jurisprudence and Law, Year 49, Issue 1
  - Kalateh Safiri, Marzieh (2012) Comparative study of the political economy of the Hashemite and Ahmadinejad governments, Master's thesis in political science, University of Isfahan, Faculty of Administrative Sciences and Economics

- Kameli, Isa, Khodavardi, Hassan (1400) The role of diplomacy in reducing international conflicts, a case study of the Islamic Republic of Iran and the US proxy state, specialized quarterly, political science, Islamic Azad University, South Tehran Branch
- Khaksari, Mohsen (2002) Ideology and National Security in the Islamic Republic of Iran, Guided Reading, Behrouz Alam Salehi, Islamic Azad University, Chalus Branch
- Khanbashi, Mohammad (2011) The impact of economic factors on the level of political trust, Strategy Quarterly, Volume 2, No. 61
- Khanbashi, Mohammad, Zahedi, Shams Al-Sadat (2011) From Public Trust to Political Trust (Research on the Relationship between Public Trust and Political Trust in Iran) Second Volume, Issue 20
- Khatami, Abbas, Kalateh, Farzad (2014) The Two in the Periphery and the Periphery in the Two, Syndromes of the Intertwining of Economy, Politics and Society, Journal of Strategic Studies, No. 63
- Khoshrou, Zeenat (2015) A comparative study of the views and theories of Karl Marx and Max Weber in the field of social inequality, Economic Journal, No. 7
- Kolani, Elahe, Mazarei, Marzieh (2014) Modernization of Party; Quarterly Politics Journal of the Faculty of Law, Political Sciences, Volume 46, Number 2
- Lak, Behrouz, Zabet Pourkari, Gholamreza (2012) The theoretical challenge of social justice in the government of the Islamic Republic, Quarterly Journal of Political Science, University of Zabol, No. 30, Second Volume
- McLaren, L. (2017). Immigration, national identity and political trust in European democracies. Journal of Ethnic and Migration Studies, 43(3), 379-399.
- Mohammadzadeh, Yousef (2019) Investigating the impact of political stability on investment, Tehran: Economic Sciences
- Moradi, Salar, Delavari, Abolfazl (2019) Measuring political trust and identifying factors affecting it in Kurdistan Province, Quarterly Journal of Strategic Policy Research, Year 8, Issue 29
- Moradi, Salar, Falahatpishe, Heshmatollah (2017) Meta-analysis of studies on political trust in Iran after the Islamic Revolution, Islamic Revolution Research Journal, Volume 7, Issue 24
- Moradkhani, Farzin (1401) Max Weber and Fundamental Rights and Issues, Tehran: Tawakol
- Moshirzadeh, Homeira (2011) Plurality of Meaning and Evolution of Concepts in International Relations, Quarterly Journal of Strategic Studies, No. 38
- Mozarrari Faruogh (2022) Political Culture and Social Development: A Social Approach in the Analysis of Political Culture, SOCIAL STUDIES AND RESEARCH IN IRAN
- Pour Rahimi Ardakani, Marzieh (2015) The Approach of the Hashemi Rafsanjani, Khatami and Ahmadinejad Governments to Political Parties, Journal of Political Science, No. 1, Volume 1
- Prewitt, Richard (1972) political socialization: an analytic study, 2.ed.

- Rezaei, Alireza, Saremi, Mohammadreza, Torabi, Ghasem (1400) The consequences of the Rouhani government's foreign policy on the international interactions of the Islamic Republic of Iran, *Journal of International Relations Studies*, No. 53
- Rezaei, Hossein, Kazemi Pourthabet, Shahla (2016) Investigating the relationship between the use of political content on domestic and foreign websites and electoral political participation (case study of Hamadan citizens), *Strategy Quarterly*, Volume 25, Number 80
- Rodi, Hevian-R. (2017) THE MAIN KURDISH POLITICAL PARTIES IN IRAN, IRAQ, SYRIA, AND TURKEY: A RESEARCH GUIDE, Meria.
- Rosenau, J. (1990), *The Scientific Study of Foreign Policy*, London: Frances Printer
- Roudgar, Iraj- (2018). A Content Analysis and Political Discourse in the Outflow of Iranian Talent, *International Journal of Political Science (IJPS)*, Volume 4, Issue 4, 2018, PP 7-13.
- Sahraei, Alireza, Mahmoudi Bana, Amin (2018) Good Governance Model, A Framework for Analyzing the Political Economy of Hashemi Rafsanjani's Government, *Journal of Strategic Studies in Public Policy*, No. 28, Year 1
- Sardarnia, Jalil, Rostam Yeganeh, Hafizollah, Qureshi, Jamil (1402) The Intellectual Political Divide and the Crisis of Political and Institutional Trust in Iran from the 1370s to the 1400s, *Quarterly Journal of Political Sociology of the Islamic Revolution*, No. 3, Volume 5
- Sarmadi, Hamid, Azghandi, Alireza (2016) The imposed war and its impact in the interpretation of Iranian foreign policy discourse, *Monthly Journal of Nations Research*, Volume 1, Issue 10
- Sarokalaei, Alizadeh, Rasoul, Keshavarz, Bahman, Khoshkhati, Mehdi (1400) The policy of the Khatami and Ahmadinejad governments in combating administrative corruption and based on the systemic model, *Iranian Political Sociology Monthly*, Year 5, Issue 3
- Seifzadeh, Seyed Hossein (2005) *Modernity and New Theories of Political Science*, Tehran: Mirza
- Shah Ali, Ahmad (2011) Factors affecting the electoral behavior of voters in the presidential elections, a case study of citizens of Tehran's District 8, *Iranian Quarterly Journal of Political Sociology*, No. 1, Volume 5
- Stella Morgana M. (). Talking to Workers: From Khomeini to Ahmadinejad, how the Islamic Republic's Discourse on Labor Changed through May Day Speeches
unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan025062.pdf.
- Verhaegen, S., Hooghe, M., & Quintelier, E. (2017). The effect of political trust and trust in European citizens on European identity. *European Political Science Review*, 9(2), 161-181.

